

6. ZDRAVSTVENO VARSTVO NA SEKUNDARNI IN TERCIARNI RAVNI

6.4. STERILIZACIJE

V letu 2022 je bilo opravljenih 1.265 sterilizacij. Za poseg se v večjem številu odločajo ženske. Letna stopnja sterilizacij pri ženskah znaša 2,0, pri moških pa 0,9 na 1.000 prebivalcev starih 15–49 let.

Sterilizacija je poseg, ki trajno rešuje vprašanje kontracepcije in je obenem ena od najzanesljivejših oblik preprečevanja nosečnosti. Za postopek sterilizacije se večkrat odločajo ženske, čeprav je postopek pri moških lažje in preprosteje izvedljiv.

Sterilizacija (t. i. vazektomija) pri moških se običajno izvaja v zunajbolnišnični (ambulantni) obravnavi oziroma kot dnevna bolnišnična obravnava, brez splošne anestezije. Sterilizacija pri ženskah večinoma poteka v splošni anesteziji, bolnišnična obravnava pa praviloma traja dva dni.

Pravna podlaga za izvajanje postopkov sterilizacije je Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, ki obsega:

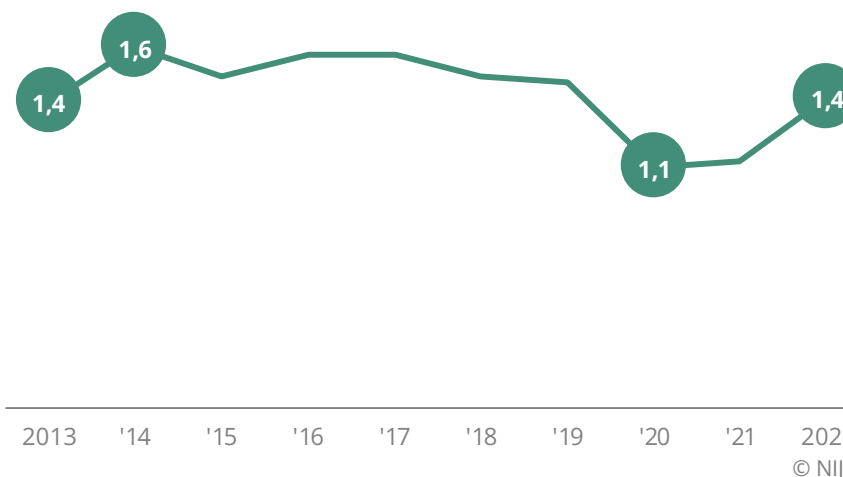
Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (Uradni list SRS, št. 11/77 z dne 19. 5. 1977),

Zakon o spremembah zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (Uradni list SRS, št. 42/86 z dne 7. 11. 1986), Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo – ZZNPOB (Uradni list RS, št. 70/00 z dne 8. 8. 2000) ZZUUP-A.

Zakon je enak za oba posega; zakonsko določena starostna meja je 35 let, razen v izrednih zdravstvenih primerih. Zahtevo za poseg lahko vloži le razsodna oseba, za katero naj bi se postopek izvedel, odobriti pa jo mora komisija prve ali druge stopnje za umetno prekinitev nosečnosti (UPN) in sterilizacijo. Postopek se praviloma lahko opravi šele 6 mesecev po odobritvi posega.

6.4. Slika 1: **Stopnje sterilizacij**, Slovenija, 2013–2022

na 1.000 prebivalcev 15-49 let

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

6.4. Tabela 1: **Sterilizacije** po spolu, Slovenija, 2013–2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Moški	229	254	188	268	275	303	296	297	271	418
Ženske	1.111	1.295	1.209	1.186	1.136	1.080	1.041	691	739	847
SKUPAJ	1.340	1.549	1.397	1.454	1.411	1.383	1.337	988	1.010	1.265

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

6.4. Tabela 2: **Sterilizacije po spolu in vrsti obravnave**, Slovenija, 2022

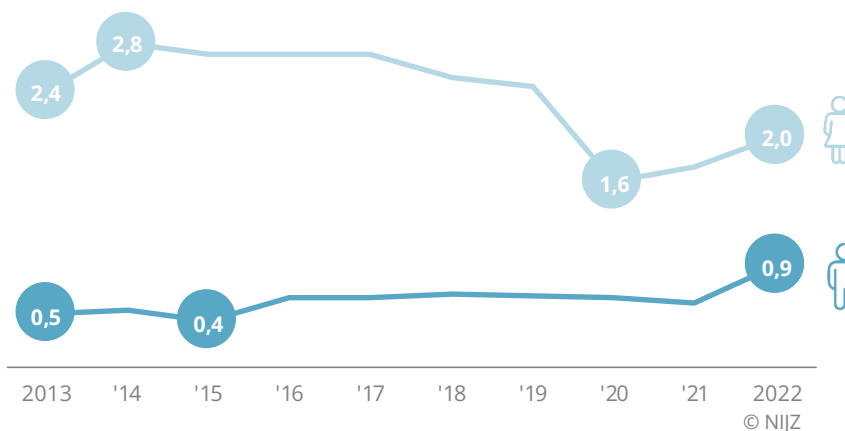
	Bolnišnična obrnava	Ambulantna obrnava	SKUPAJ
Moški	238	180	418
Ženske	815	32	847
SKUPAJ	1.053	212	1.265

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

V letu 2022 je bilo v Sloveniji opravljenih **1.265 posegov sterilizacij**, kar je skupaj 25 % več kot v preteklem letu. Stopnja sterilizacij na 1.000 prebivalcev starih 15–49 let je znašala 1,4.

6.4 Slika 2: **Stopnje sterilizacij** po spolu, Slovenija, 2013–2022

na 1.000 prebivalcev 15–49 let

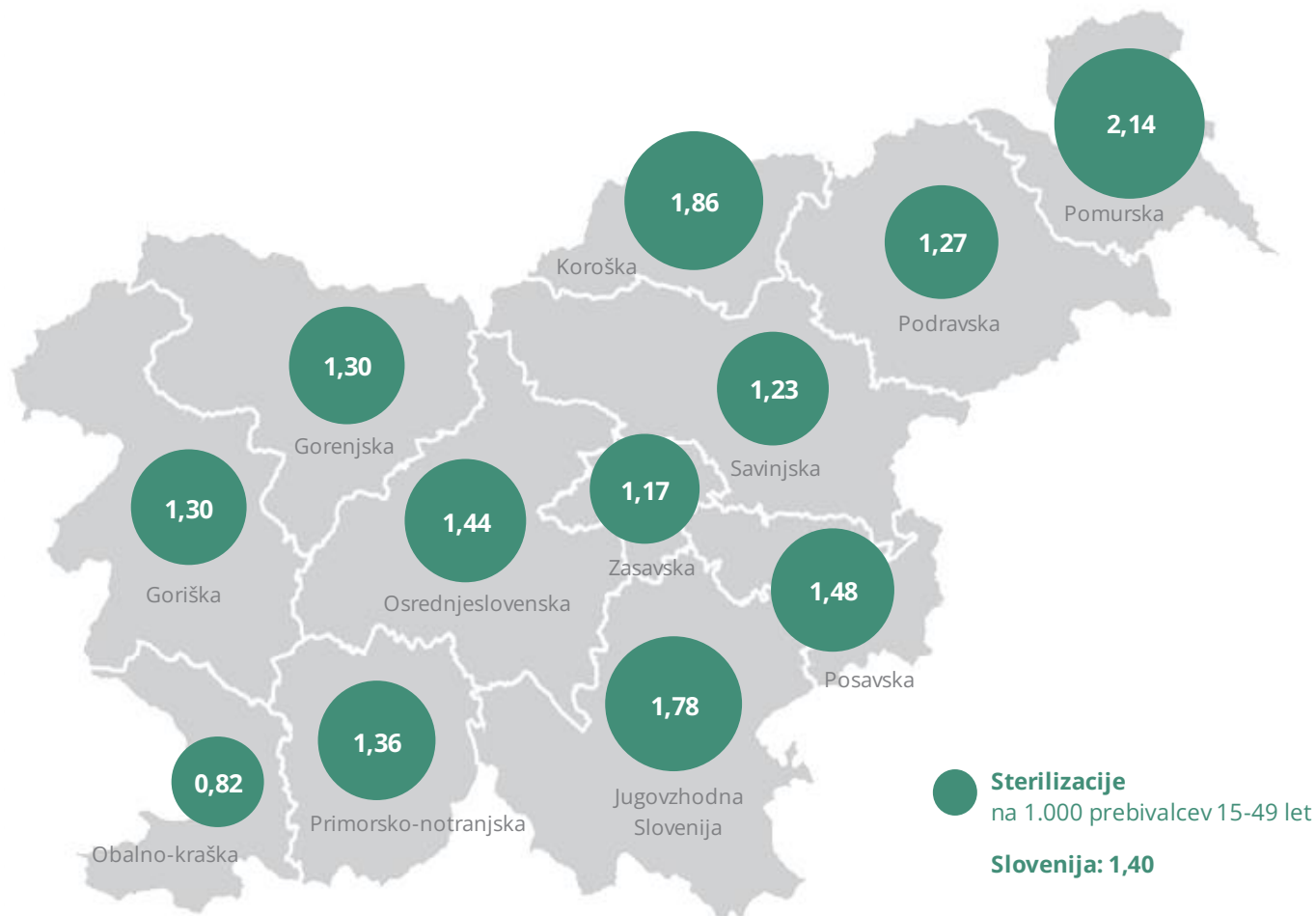
Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

V letu 2022 so bile **sterilizacije pri ženskah 2 – krat pogostejše kot pri moških**. V preteklih petih letih je bila ta razlika v povprečju 3,3 – kratna.

REGIONALNE PRIMERJAVE

6.4. Slika 3: **Stopnje sterilizacij¹⁾** po statističnih regijah, Slovenija, 2022

V letu 2022 beležimo:

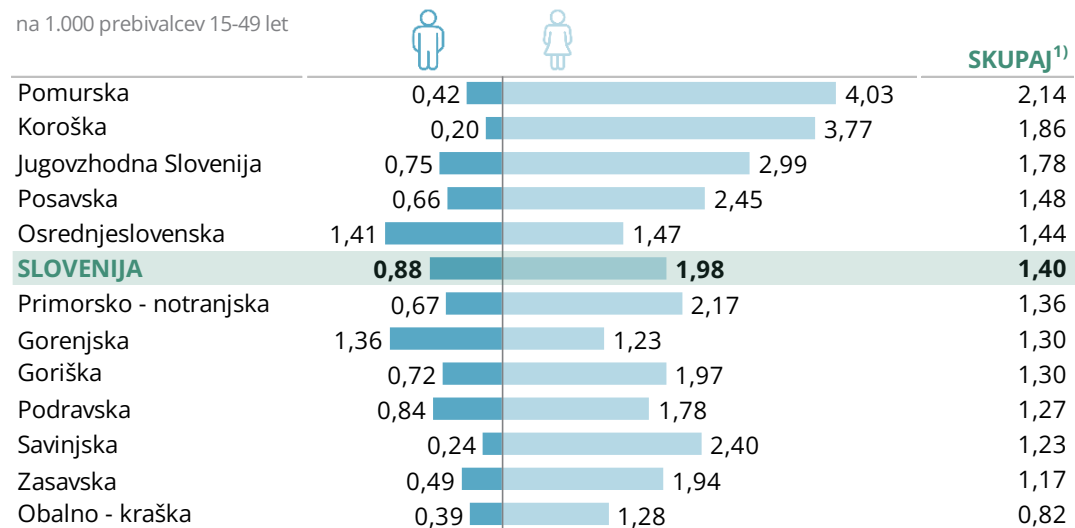
- najvišjo stopnjo sterilizacij** v pomurski regiji (**2,14** / 1.000 prebivalcev 15–49 let),
- najnižjo stopnjo sterilizacij** pa v obalno-kraški regiji (**0,82** / 1.000 prebivalcev 15–49 let).

¹⁾ Upoštevano je število opravljenih sterilizacij prebivalcev z bivališčem v Sloveniji (brez tujine).
Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

6.4. Tabela 3: Stopnje sterilizacij po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2022

na 1.000 prebivalcev 15-49 let

© NIJZ

¹⁾ Upoštevano je število opravljenih sterilizacij prebivalcev z bivališčem v Sloveniji (brez tujine).

Vir: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

V letu 2022 je pri **ženskah**

- **najvišja** stopnja sterilizacij zabeležena v **pomurski** regiji (4,03 na 1.000 prebivalk 15-49 let),
- **najnižja** pa v **gorenjski** regiji (1,23 na 1.000 prebivalk 15-49 let).

Pri **moških** je bila

- **najvišja** stopnja zabeležena v **osrednjeslovenski** (1,41 na 1.000 prebivalcev 15-49 let),
- **najnižja** pa v **koroški** regiji (0,20 na 1.000 prebivalcev 15-49 let).

DEFINICIJE

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL IZRAZ
Sterilizacija		Sterilizacija je postopek, s katerim se praviloma povzroči trajna neplodnost. Po zakonodaji je poseg dovoljen osebam, ki so dopolnile starost 35 let, le v izjemnih primerih tudi mlajšim. Sterilizacijo lahko odobri le komisija I. oz. II. stopnje za umetno prekinitvev nosečnosti in sterilizacijo.		Sterilization
Stopnja sterilizacij		Stopnja sterilizacij je razmerje med številom opravljenih sterilizacij v rodni dobi (15–49 let) v določenem koledarskem letu in številom prebivalstva enake starosti sredi istega leta, pomnoženo s 1.000. Stopnja se računa ločeno po spolu za starostno skupino 15–49 let.	Stopnja sterilizacij = (število sterilizacij / število prebivalstva v starosti 15-49 let) x 1.000.	Sterilization rate

SEZNAM SLIK

6.4 Slika 1: Stopnje sterilizacij , Slovenija, 2013–2022	2
6.4 Slika 2: Stopnje sterilizacij po spolu, Slovenija, 2013–2022	3
6.4 Slika 3: Stopnje sterilizacij¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2022.....	4

SEZNAM TABEL

6.4 Tabela 1: Sterilizacije po spolu, Slovenija, 2013–2022.....	3
6.4 Tabela 2: Sterilizacije po spolu in vrsti obravnave , Slovenija, 2022	3
6.4 Tabela 3: Stopnje sterilizacij po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2022	5